

LLIBRE DE LES BLASFÈMIES (POEMES BÍBLICS),
DE JOAN LLUÍS CARDONA I RIERA

Vicenç Villatoro

El *Llibre de les blasfèmies*, tant pel que fa als poemes com al seu suposat pròleg, va ser concebut com una peça d'un cicle literari narratiu: el cicle de Favinyana, a partir de la novel·la *La claror de juliol*, publicada per Edicions 62 l'any 1997 i guanyadora l'any anterior del premi Ciutat de Palma – Llorenç Villalonga. És per tant, en un cert sentit, una obra de ficció, de la que seria autor el narrador i un dels protagonistes de la novel·la, anys després de l'acció que s'hi explica, però a partir d'alguna de les claus biogràfiques que hi queden definides. En aquest sentit, Joan Lluís Cardona no seria exactament un heterònim, sinó més aviat un personatge de novel·la que escriu uns poemes a partir sobretot de la lectura que ha fet de la Bíblia durant un llarg període d'empresonament després de la guerra en què cap altra lectura li era permesa. Un poeta de ficció, del qual coneixem la biografia, que escriu uns poemes que també formen part de la ficció, en un espai definit a *La claror de juliol* i altres textos narratius del cicle de Favinyana, inèdits o publicats d'una manera dispersa. A mig camí tot plegat de la poesia, la narrativa, la realitat i la ficció. Però, no era Machado qui deia que abans d'escriure un poema el que calia era inventar-se un poeta?

Llibre de les blasfèmies
(Poemes bíblics)

Joan Lluís Cardona i Riera

Ciutat de l'Argentiera

1957

*Al càstig que t'imposi Jehovà
inclina el coll sens pena ni sens fatiga;
car, com el pare al fill, la seva mà
al que ama sols castiga*

Joan ALCOVER
Poemes bíblics

PRÒLEG

Aquest llibre que té el lector entre les mans, el *Llibre de les blasfèmies*, és la presentació d'una nova veu poètica de Santa Maria d'Atzara. Una veu nova, però no jove o improvisada. Joan Lluís Cardona (Santa Maria d'Atzara, 1909) ha anat construint en silenci i en soledat, sense ser present en els cenacles literaris, des de la seva vida retirada de propietari rural lletraferit, una reflexió allunyada dels corrents de la nostra poesia més nova. En alguns dels poemes, el lector hi trobarà el ressò d'una altra veu coneguda de Santa Maria d'Atzara, la de mossèn Jaume Riera, oncle del nostre autor, poeta classicitzant malaguanyat i endut per les marees de la nostra tràgica guerra entre germans. En tots, la influència temàtica dels *Poemes bíblics* de Joan Alcover, llibre de referència per al nostre autor, al qual de vegades glossa i de vegades obertament replica. També, potser, d'alguns poemes de Llorenç Riber. En qualsevol cas, escoles antigues i temàtiques de sempre, el món bíblic, el món tràgic i violent de l'Antic Testament.

Joan Lluís Cardona ha escollit, a l'hora de presentar al públic aquest breu poemari, un ordre temàtic que és el de la mateixa Bíblia, amb l'única excepció del poema final, que en un cert sentit tanca un cercle i que retorna a les qüestions plantejades en el primer. Els seus amics sabem que potser li hauria escaigut més un altre ordre, més biogràfic, més relacionat amb els diversos períodes d'escriptura que separen en gairebé quinze anys els primers i els últims cants recollits. En efecte, el primer nucli del *Llibre de les blasfèmies* va ser escrit en els anys quaranta, en una situació personal difícil per al nostre autor, vinculada —podria ser d'altra manera?— amb el drama de la guerra. En aquells moments, i per circumstàncies que no vénen al cas, Joan Lluís Cardona va fer una lectura aprofundida dels textos bíblics. Amb la influència de Joan Alcover i amb el ressò de la veu poètica de mossèn Riera, el poeta va escriure els poemes formalment més tradicionals, en la línia de l'escola eclesiàstica del tombant del segle. Són probablement els poemes més convencionals i, jo diria, els que són més allunyats del títol i de la idea general del llibre. Si es vol, els menys blasfems. Les circumstàncies personals i col·lectives d'aquells moments, a començament dels anys quaranta, explicarien a bastament aquest relatiu conservadorisme formal i de fons. Tot i així, una lectura atenta dels textos ja insinua una vocació de revolta, un enfrontament amb els designis divins, que després es veuran ampliat i aprofundit en textos posteriors.

La resta dels poemes, que opten normalment pel vers lliure, però amb una certa voluntat de ritme i de cadència, són escrits ja en els anys cinquanta, després del retorn de Joan Lluís Cardona a Santa Maria d'Atzara i en unes circumstàncies personals ben diferents. En aquests nous poemes s'hi endevinen lectures noves, la referència a altres veus poètiques

més contemporànies. Si el poeta em permet, jo hi endevino també l'amargor, la decepció, d'un home que ha patit. Per als creients, és difícil conciliar l'existència del sofriment —i encara més del mal— i l'existència de Déu. D'orígens intel·lectuals agnòstics, però format en la tradició catòlica i en l'admiració literària per la Bíblia, Joan Lluís Cardona s'adreça a Déu des del patiment i des de la protesta, com va protestar Job, com protesten els Psalms i els profetes, com protesta Cohèlet, potser en el llibre bíblic més escèptic i, si es vol dir així, més blasfem.

Entre aquests poemes darrers o més recents, cronològicament els últims en escriptura són els poemes més breus, que troben potser inspiració formal en metres orientals adaptats a la poesia catalana per poetes com Carles Riba. Davant d'aquests últims poemes, el lector té inevitablement la sospita que per a Joan Lluís Cardona ha anat deixant de tenir sentit la referència bíblica inicial, la lectura nova de l'estampa bíblica més clàssica, i els poemes bíblics són un peu molt poc forçat per tal de fer sentir la seva pròpia veu, cada vegada més aprimada i per tant més sincerament interior. Però fins i tot en aquests poemes hi ha la revolta contra la fatalitat, la tristesa davant de les coses tal com són, que conforma la blasfèmia fonamental de tot el llibre. En qualsevol cas, no més blasfem que el mateix sant Job en algunes de les seves expressions.

Molts dels temes bíblics pels que passeja Joan Lluís Cardona són presos —ja ho he insinuat abans— de les estampes dibuixades en el seu moment per Joan Alcover: Resfà, Agar... Curiosament, algunes d'aquestes estampes bíbliques han inspirat una de les més altes veus de la poesia catalana recent, la de Salvador Espriu. Però Joan Lluís Cardona no fa, com Espriu, alta literatura. Els seus poemes són, o volen ser, senzills, sense extraordinàries aspiracions literàries, però amb la sinceritat d'una veu perplexa, que ha viscut els patiments d'aquest segle difícil i que hi ha aplicat, probablement, allò que diu l'Eclesiastès:

«Jo he vist tot el que es fa i no es fa sota el sol, però mira: tot és una pura il·lusió i encalçar el vent.»

Marià Tarongí

Santa Maria d'Atzara,
gener del 1957

LLIBRE DEL GÈNESI

La nit del setè dia
va mirar Déu allò que havia creat
i no ho va trobar bo.

No proposava encara una teràpia
per extirpar un error: la cirurgia
va venir molt després.

Era tan sols una incomoditat,
la sospita que aquella maquinària
tendia ocultament a la catàstrofe.
També són cecs els déus.

També els encega
una molt paternal condescendència
per allò que han creat
o aquell orgull
de veure's prou capaç de redreçar-ho
amb un gest fet a temps d'autoritat.

Déu va pecar, per feble, el setè vespre:
el va colpir la llàstima del Món
i no escoltà la veu de la consciència,
que suggeria de tornar al no-res.

La resta de la història són pedaços.

*PARLA ADAM, INSTAL·LAT EN EL MÓN,
DEFORA DEL PARADÍS*

Al fang del que em vas fer, Senyor, hi havia
la virtut més humana, la més útil
pels meus fills del futur:
vinclar-se sense rompre's, com l'argila,
i avesar-se al present; el fang al motlle
que vetlla les empremtes dels instants.
Adaptar-se al que calgui, fer-se un sostre
enmig de les tempestes o les calmes
i habitar el que és hostil com casa teva.
Per això, expulsat, em sento lliure,
escapat d'una gàbia carregosa
i enyoro el Paradís estrictament
perquè em vas fer una bèstia enyoradissa.

*PENSA EN VEU BAIXA ABRAHAM, TOT MIRANT AGAR,
L'EGÍPCIA, SERVENTA DE SARA, QUE SERÀ MARE
D'UN SEU FILL I ARREL, UN DIA, DE TOT UN POBLE.*

Agar, t'he vist tants cops entre les tendes riure
com sols podria riure qui ve del verd del Nil
i ha vist la terra fèrtil, la llum dolça per viure
i en serva a la pell fosca un fresc perfum subtil,
records de llum d'abril.

Agar, he desitjat tant cops la juvenesa
del cos endevinat sota el tendal batent.
Els ulls gastats de sorra, la vela blanca estesa,
t'he esperat com s'espera l'empenta suau del vent,
la força del corrent.

Agar, el teu cos tebi remou la flama fràgil
del meu desig antic: atura el fugitiu
alè de saba viva, i el cos esdevé àgil
per fer la guerra tendra. Et miro i em sé viu,
i el teu cos sempre riu.

Agar, en l'aridesa d'aquesta terra antiga,
la teva pell és d'aigua, ressò del riu i el port,
i xopa de llum clara, i el llast dels anys deslliga,
fecundament inunda i a mi em dóna el conhort
de vèncer un temps la mort.

*FA EL BALANÇ ALGUN ESCRIBA DEL FUTUR
DEL SACRIFICI INCOMPLET D'ISAAC, ATURAT
EN DARRERA INSTÀNCIA PER L'ÀNGEL DEL SENYOR*

Déu va demanar a Abraham
que sacrificués, encara infant, el seu fill únic
i Abraham ho va acceptar.
És irrellevant que al final
apareguessin l'àngel i el moltó
i que Isaac sobrevisqués
en un improvisat final feliç.
El mal ja estava fet.
La tragèdia, escrita per sempre
(per repetir-se per sempre).
Que Abraham ho hagués acceptat.
Que Déu hagués arribat a demanar-ho.

*REMUGA JACOB, ENDORMISCAT,
UN MATÍ DE BETEL*

Deixeu-me dormir més. La son és dolça
quan el món és hostil. No, no la mort.
La son que s'amenitza amb aquests somnis
potser profètics,
que és espera silent de l'altra riba
i que és morir una estona en la tempesta
i renéixer en la calma, i mentrestant
somiar una escala al cel sense saber-ne
ni què vol dir ni si vol dir, tan sols
endevinar-hi grops de transcendència,
la mà d'un déu amable i partidari.
No és res. Però no cal que em desperteu.
¿Ofereix més la llum en desvetllar-te?

*REFLEXIONA UN JEU D'EGIPTE,
DESPRÉS DE SENTIR MOISÈS I D'ACOMPLIR
TOTS ELS RITUALS DE LA PRIMERA PASQUA*

Quan l'Àngel de la Mort vingui a la porta
i a la llinda endevini el roig amarg
baixarà el braç, com una branca morta,
i passarà de llarg.

P'ró on la llinda de fusta sigui blanca
cap forrellat no li serà prou fort:
alçarà el braç, com una altiva branca,
i portarà la mort.

Llarga és la nit per l'Àngel de l'espasa.
Deixar la vida on hi ha el rastre de sang
o dur la mort del fill, casa per casa,
quan el portal és blanc.

Serva a les mans la més terrible tria.
Tots innocents: la sort i la dissort.
El mena Déu, mes jo per res voldria
ser l'Àngel de la Mort.

*PENSA MOISÈS, ESCÈPTIC, AL PEU DEL SINAI,
MENTRE ELS SEUS RETORNEN ALS ÍDOLS*

Potser seria just d'imaginar-lo
com un mestre d'escacs que ens va escollir
per agafar les negres i obligar-se
a vèncer amb males peces.

(No voldria pecar d'antisemita:
vull dir mal ubicades en la història,
estirp de derrotats, llavor d'exili.)

Però si té aquesta obsessió
de ser l'Únic, quan mou les nostres peces
¿contra qui juga?

*LAMENT D'ALGUN JUEU ESCÈPTIC,
ACAMPAT A RAFIDIM, DESPRÉS DE TRAVERSSAR
EL LLARG DESERT DE SIN I A LES ENVISTES
DE MERIBÀ**

Cartró de pols als llavis, Egipte a la memòria,
hem travessat tants dies color de terra eixuta!
Empesos a l'encalç d'un somni encès de glòria,
els peus nafrats, la llengua amarga d'aigua bruta.

Van dir-nos que fugíem per descansar a la Història,
p'ró avui el temps és aspre: la fel de la disputa,
la set, el cap que roda, la fosca, la cridòria,
la fam, la malfiança que, al fons, ni hi ha cap ruta.

No plou. S'inquieta el poble. Podríem tornar enrere.
Els cossos es fatiguen i no hi ha cap drecera.
Qui vol matar el present a canvi del demà?

Perduts de tant camí, els llavis volen beure.
I el somni de Moisès encara ens vol fer creure
que pot sortir un doll d'aigua d'un roc de Meribà!

---

* ¿No deu ser, potser, el lament —molt posterior— d'algun escriba favorable a Moisès, precisament en contra de l'escepticisme? Ho fa pensar que, al cap i a la fi, Meribà es va dir Meribà després del miracle. Per tant, potser l'autor coneixia que el miracle sí que es produiria, que la promesa del somni de Moisès era certa, i fa servir aquest lament com una caricatura de la incredulitat injustificada del poble (N. de l'A.).

*REMEMORA SAMSÓ, ENCADENAT ALS PILARS
D'UN TEMPLE DELS FILISTEUS*

Tenia un do. El meu era la força
(el d'altres era el seny o la paraula).
Era un regal de Déu o de l'atzar
per fer-me diferent, pensar-me únic,
propietari d'un deure i d'un destí.

Dalila va fixar-s'hi de seguida,
abans de rebre encàrrecs mercenaris.
Ho devia admirar tal com admira
el caçador la peça que ha d'abatre.

Tota la vida va buscar la font
d'aquest meu do per poder-la estroncar.
Li calia extirpar-me la raresa,
domesticar el cavall amb massa geni.

A través de l'amor, de la bellesa,
va burxar per saber d'on provenia
la força singular i anorrear-la.
Convertir-me en un home qualsevol.
El cabell curt, normal i casolà,
ja mai més diferent, ja mai més lliure.

Que em vengui als filisteus, ara, és l'anècdota.

*REMUGA SAMUEL, DESPRÉS DE SENTIR A RAMA
L'ASSEMBLEA D'ANCIANS QUE LI DEMANA UN REI*

Els vells demanen rei per a Israel.
Ja els coneixes, Senyor, com els espanta
caminar sense guia pel desert
—tants anys que s'hi van perdre, tot i amb guia!—,
com els plauria dibuixar-te un rostre,
donar-te un nom, que fossis com nosaltres,
més poderós potser, però tangible,
no una idea, una llei, una aliança.
No és culpa d'ells, Senyor. No és contra teu.
Ets tu qui els ha aviciat a reclamar
la fictícia acollença de la por,
la pietat que conquesta un afalac.
No demanen un déu, volen un home,
perquè et voldrien home, déu en terra.
Serà Saül, per ser-ho, prou cruel?

*D'UN ENAMORAT TARDÀ DEL NOM DE MICOL,
DISCREPANT DE DON JOAN ALCOVER*

Si havies d'escapçar l'orgull en ella
tan sols per exaltar la raó d'ell,
¿per què li vas donar una sang tan vella
i un nom tan bell?

*MIRANT RESFÀ COM VETLLA DESPULLES
DAVANT DE GABAON, TOT ESPERANT LES PLUGES*

Vam escriure molts llibres per aprendre a morir
i vam alçar grans temples per enganyar l'instant
d'abocar-se al silenci, per disfressar-ne el buit
amb murs de plor tangible i fars de tabernacle.
Vam trobar les paraules perquè tot tornés just
i tot fos explicable en els plans de l'Altíssim:
ni la fulla d'un arbre cauria perquè sí
i el dol només seria no entendre encara com
el Mal desembocava, fent meandres, al Bé.

Però un dia la mort es travessa a la porta
i s'enduu els innocents, i és l'Altíssim qui ho mana,
i no valen paraules ni grans temples ni llibres
pel consol de Resfà, endolada de morts,
contra el plor de Resfà acusant a l'Altíssim
de la mort dels seus fills per pagar una venjança,
pla d'un mag sanguinari per calmar una sequera.
No serveixen els llibres contra el dol de Resfà
i la por de qui entén als seus ulls d'amargor
que hem escrit per aprendre a morir i no s'aprèn;
que hem escrit i hem resat per posar-nos la bena
que ens amagui la fosca injustícia de Déu.

*PSALM DE DAVID, EN EL LLIT DE BETSABÉ,
DESPRÉS DE L'AMOR*

Oh, Déu, vas errar el tret quan injectares
als codis de l'instint i de la sang
l'ordre de perdurar, multiplicar-se,
estendre's per la terra i per la història.
I encara més errat quan endolcires
la llei de repetir-nos cegament
amb el plaer del cos, la recompensa
de l'esclat dels sentits en obeir-te.
Això era un truc barat. Anava bé
per les altres espècies més senzilles.
Quan barrejares aquesta trampa simple
amb el fosc laberint del pensament
que camufla les coses en idees,
que inventa les paraules per alçar-les,
la química fallava. Et sorprenien
efectes secundaris: amor, ràbia,
desig, desig prohibit, mala consciència.
No vas preveure això, no vas fer comptes
i optares pel més fàcil: per copiar-te
i fer-nos el desig obligatori
i permetre'ns vestir-lo d'innocència
i tot, estrictament, per succeir-nos.

Si fossis un bon jutge, resoldries
que també és criminal incitar al crim.

T'acusaries, honestament, de còmplice
en la mort, tan estúpida, d'Uries.

*FA BALANÇ EL REI DAVID DE LA SEVA VIDA,
TOT CONTEMPLANT DES DEL SEU FRED
EL SERVEI D'ABISAG, LA SUNAMITA*

He tingut prou.
Ha faltat que em tinguessin.
Vull dir, deixar-me.

*PROTESTA INÚTILMENT ONAN PER LA CONDEMNA DIVINA,
FENT-SE FORT SOBRETOT EN ELS DIES QUE NO ES VA
ACOSTAR A TAMAR, LA MULLER*

No es pot pecar tot sol. Pecar és traïr
l'esperança d'un altre. Cal un altre,
ni que siguis, Senyor, fins i tot tu;
tan alt que les ofenses no t'entelen
la cuirassa brillant de tant poder.
Però sol, no pot ser. ¿Preferiries
l'esgrima dels enganys per abocar
impune la llavor en un altre ventre?
¿Preferiries el joc antropofàgic
de cercar un altre cos per rebregar
les fulles del desig: comprar o traïr?
Pecar és fer mal, i jo no faig cap mal.
Més val que ingènuament caigui per terra
i es perdi la llavor. Tot solitari.
Sense implicar ningú en una partida
que acaba malament gairebé sempre.

*PREGA EL REI SALOMÓ, EN LA SEGONA
APARICIÓ DE JAHVÈ, COM A GEDEON,
DESPRÉS DE LA CONSTRUCCIÓ DEL TEMPLE*

També ennegreix el temps la bona plata.
Senyor que m'ho has dat tot, els dies plens,
els cossos redemptors i hospitalaris,
la llum sobre les pedres d'or i coure,
Senyor, no em deixis veure com s'enrunen
els palaus d'infantesa, com el vent
arrossega la pols per les estances
eixutes de rialles i de dolls
on vàrem ser feliços. Senyor, vetlla
que el futur no amargantegi el dies
més dolços del passat, com quan la fel
espatlla la carn blanca desitjada.
Senyor, atura quan calgui el privilegi
de sentir l'alternança de les pluges
i els miracles d'agost; no haver de veure
la vida devastada del que estimes.
Que el temps, Senyor, no rovelli el metall
amb què hem vestit el goig de la memòria.
L'argent dels dies plens, la bona plata.

*UNA VERSIÓ APÒCRIFA DEL PSALM 137,
CANT DELS EXILIATS, AMB MÚSICA POTSER DE VERDI*

Vora els rius de Babilònia ens assèiem
tot plorant d'enyorança de Sió.

I ens deia algú: vaig travessar els deserts
rere la pedra eixuta de Judea
i vaig veure als turons Jerusalem
color d'or apagat sota un cel gris.
No entenc el vostre enyor de la tristesa
de la vella ciutat, massa levítica,
pastada de brutor, de sangs i drama.
No entenc aquest silenci de les lires,
lament sobre lament, empatx d'història,
i sempre, sempre els morts, sempre elegíacs...

Si mai t'oblidava, Jerusalem...

I responem que mai no hi haurà oblit,
que els murs de la ciutat són de memòria,
maons dels qui han viscut, la profecia
del dia del triomf de la paciència.
Et miraré, Sió, entre els turons,
venint de mar, alçant-me de les pedres
que davallen enllà cap a la sal:
gastades de laments, pedres dels murs,
cristalls de llibertats sempre perdudes.
Estàs feta, ciutat, de carn humana:
de record i venjança, carn eixuta,
per sempre adolorida. Si oblidava!
Com voleu que cantem? A la ciutat
som presoners del dol i la memòria
de tots els morts antics que ens precedeixen
en ser allò que serem: no res, paraules.

*UN ALTRE CANT D'UNS ALTRES EXILIATS,
SOTA ELS SALZES POTSER DE BABILÒNIA*

Ni el fred dels Darrers Dies, ni la pluja
del maig incontinent per les escales,
ni aquest gust de llet freda, ni l'olor
de pa calent als vespres de Carrosses,
ni el roig ni el clar ni el ple, ni l'esplendor
dels dies damunt l'herba, damunt l'aigua
esquitxada de tarda i de silenci,
no es poden enterrar sota paraules
com làpides del temps, sota responsos
com fòssils en els plecs de la memòria.
Un estiu és l'estiu: tots els estius.
Una pluja, la pluja. Serà viva
quan les gotes d'hivern es decandeixin
damunt Sant Salvador, damunt la plana
de pedres i ametllers cap a la mar.
I res no és res per sempre, tot retorna
a cavall del record, Senyor. I del càntic.

PARLA JOB, PÒSTUM

Em sap greu desmentir, per experiència,
el feliç optimisme dels escèptics:
hi ha Déu, però és injust i no gens savi.

*APOSTATA ALGUN PROFETA MENOR,
RETORNAT A LA CIUTAT I AL TEMPLE*

Quin trist destí, el d'un poble
escollit per un déu equivocat.
Que inútils els altars, els sacrificis,
els temples i els laments,
les vides esmerçades al servei
d'aquest déu desplaçat per altres déus,
destronat i vençut.
I el seu poble esdevindrà exiliat
sigui allà on sigui;
fins i tot a la seva ciutat,
a casa seva.

*LAMENTACIONS D'ALGUN PROFETA ANÒNIM
DESPRÉS D'UNA DE LES CÍCLIQUES DESTRUCCIONS
DE JERUSALEM*

Com mandregen els vells a la solella
i els conforta el record de la batalla
però el braç ja no és ferm, ni el pensament,
oh Senyor dels Exèrcits, com els vells
que ignoren el present que els desconcerta,
un magma incomprensible de cridòries
i viuen el passat, perquè l'entenen,
perquè llavors podien escollir-lo,
oh Senyor dels Exèrcits, com els vells
t'has desentès d'avui i de nosaltres.
Et plauen, això sí, com a afalacs
els psalms embadocats dels dies bèl·lics,
com feies caure els murs, paraves sols,
enviaves legions d'àngels a combatre.
Oh Senyor dels Exèrcits, com als vells
t'agrada retrobar-te en la memòria
i deixes tot el camp a l'enemic
i encara ens dius, per fer-li una disfressa
de càstig meditat a la impotència,
que els teus designis són inescrutables.
Oh Senyor dels Exèrcits, com els vells
has dimitit del món, ja no se't nota,
no intervens, ja fa temps, passi el que passi.
Oh Senyor dels Exèrcits, com els vells,
si és que no vas morir en una batalla
has passat, com els vells, a la reserva.

*RECITA, PROFÈTICAMENT, JEREMIES; AMB VEU ALTA
D'IMPRECACIONS DE BON COMENÇAMENT; AMB DOS
APARTS TEATRALS DESPRÉS: L'UN CAP A L'ESCENARI,
L'ALTRE CAP AL PÚBLIC DE PLATEA.*

Em demanen, Senyor, que intercedeixi
pel poble que has llençat entre tenebres,
anyell enmig dels llops:

Tingues pietat!

Tingues pietat, Senyor, del teu vell poble!

(T'ho dic amb entusiasme d'advocat,
de defensor, d'ofici, d'un culpable)

(Li dic com un parany, adulator,
al jutge, vanitós, que prevarica)

*DUBTE PROFÈTIC DESPRÉS D'UNA DE LES MOLTES I
REPETIDES DESTRUCCIONS DE LA CIUTAT DE JERUSALEM
I D'UNA DISPERSIÓ MÉS DEL SEU POBLE*

Posem per cas que un Déu escull un poble,
contracta un poble per servir de claca
dels seus prodigis, jocs de mans gloriosos,
i per lluir en el món els beneficis
d'acomplir quatre regles imposades.
A canvi del servei, el poble rep
una dosi d'orgull, de diferència,
i una mà paternal damunt del cap,
protectora en el fred de la intempèrie.

Posem per cas que el pacte s'eternitza
amb l'efecte del temps damunt les coses:
aquell aigualiment, l'oblit i el ritus.

Posem per cas que un dia Déu s'esborra
però oblida —diví!— notificar-ho.

Posem per cas que avui és l'endemà
del dia de l'oblit: a la intempèrie,
els gossos a l'encalç.

I a qui reclames?

*ES DEFENSA JEROBOAM II, DES DE LA TRONA,
DE LES ATABALADORES PROFECIES
DEL SEMPRE ENFADAT OSEAS*

És difícil ser rei. L'enginyeria
d'afalacs i maldat, de sang i seny,
per destil·lar unes gotes de justícia
enmig de tanta pluja. És ben difícil
acomboiar el ramat pels estimballs
quan sembla que els atreu l'olor del buit
i sempre plou i els cors es tornen agres.

Molt més lluït l'ofici de profeta:
no trobar mai res bo, rebregar el gest
per compondre la santa indignació,
renyar tothom quan ja saps que és femella
i guanyar, tan senzill, l'amable crèdit
d'un futur ignorant (que això és la història)

L'única sort: l'ofici de pastor
està més ben pagat que no pas l'altre.
El mercat fa justícia als sacrificis.

*REFLEXIONA JONÀS, DAMUNT D'UN VAIXELL,
EMBARCAT A JAFO CAMÍ DE TARSIS,
MENTRE LA MAR ES VA TORNANT HOSTIL*

No hi ha naufragis.
Només un mar que tempta,
un viatge que fatiga.

*CANTA ASSUERUS, FATIGAT, A LA JUEVA ESTER,
QUE ENCARA DORM, L'ESTRICTA NIT DE NOCES ***

Princesa Ester, si em fos donat l'oblit
i el somni de la son sense cabòria,
seria bell dormir sobre el teu pit
buit de memòria.

Princesa Ester, lliurada del teu Déu,
jo deslliurat del ceptre i la corona,
i en despertar, damunt d'un passat breu,
tastar l'estona.

Princesa Ester, sense un futur escrit,
jo rei de res, tu de res salvadora,
sense motiu, deixar passar la nit,
encalçar l'hora.

Princesa Ester, poder recomençar
com si fos nou el món al voltant nostre,
no trair res, no témer cap demà,
no buscar un sostre.

Princesa Ester, si ens fos donat l'oblit...
Mes som esclaus del fat i la memòria.
El desenllaç, inútil, ja és escrit
d'aquesta història.

** L'estructura d'aquesta cançó, clarament infantil, ens pot fer pensar que va ser escrita per a alguna representació de Purim, el Carnaval joiós dels jueus, en recordança de la reina Ester (N. de l'A.).

*PARAULES DE COHÈLET, SOBTADAMENT PENEDIT
D'HAVER ESCRIT EL PREDICADOR*

Els canyissars on trenca el vent
són com cabells que el mar pentina,
una espinada que s'inclina
abassegada pel corrent.
Mes quan l'oreig intermitent
calla les seves malfiances
els cabells xops es tornen llances
als canyissars on trenca el vent.

Als canyissars on trenca el vent
venç qui redreça el tronc més àgil
i aquell qui enganya amb aire fràgil
la força cega del torrent.
Cau el qui es vol massa valent
i planta cara a l'impossible,
el tronc immòbil i inflexible
que es vol etern i el trenca el vent.

Terra de vents tramuntanals,
tu saps també vinclar l'orgull,
saps la derrota de l'escull
i la victòria dels sorrals.
Saps ajornar les verticals
i per complir-ne la sentència
fer la fingida reverència
que encalma els vents tramuntanals.

Terra de vents tramuntanals,
sabré com tu baixar la testa
i amb la saviesa de qui resta
esperar els dies immortals?
O seré el tronc de somnis alts
que cau a terra, llenya i cendra,
per no voler deixar d'entendre
quan vinguin vents tramuntanals?

*REFÀ EL COMENÇAMENT, DES D'ALGUN RACÓ
DE L'EXILI, UN VELL FARISEU INCRÈDUL QUE
HA LLEGIT TOT EL LLIBRE*

Potser era el setè dia. Feia estona
que l'home s'apropiava de la terra
posant nom a les coses, aprenent-les.

Aquell dia
va mirar l'home allò que l'envoltava
i hi va descobrir el mal: la crueltat
de les lleis de la fam i de la força,
com tremolava el feble a la intempèrie,
l'amenaça carnal de l'arrogància.
Calia fer unes lleis que temperessin
la guerra de la sang i la cacera,
convenir algunes regles perquè el món
fos, si no un paradís, un lloc amable
on poder fer-se vell.

Però la treva,
la llei que predicava la renúncia,
tot i ser útil, feia de mal vendre
sense premis ni càstigs convincents.

La nit del setè dia, per falcar,
la Llei contra les lleis de la natura,
l'home va crear Déu, a imatge seva.

Els articles d'aquest número 3 de la revista *Veus baixes*,
publicats al març de 2015,
amb ISSN 2254-5336,
es publiquen amb llicència Creative Commons:
se n'autoritza la reproducció sempre que se'n citi l'autor,
que sigui sense propòsits comercials
i que no se'n facin elaboracions derivades

